

Handläggare
Frida Nordström
08-508 876 16**Till**
Stockholm Vatten och Avfall

Förslag till ny avfallsplan för Stockholms kommun 2021-2024. Svar på remiss

Sammanfattning

Stockholm Vatten och Avfall har tagit fram ett förslag på avfallsplan för perioden 2021-2024. Planen anger fyra mål som ska bidra till att uppfylla Stockholms stads vision.

Exploateringskontoret har utpekat ansvar för genomförandet av sjutton åtgärder. Flertalet åtgärder berör nyttjandet av stadens mark för hantering av avfall. Exploateringskontoret konstaterar att åtgärderna kan komma i konflikt med stadens högt satta bostadsmål och kontoret anser att planen behöver kompletteras med en målkonfliktanalys.

Bakgrund

Avfallsnämnden har genom Stockholm Vatten och Avfall tagit fram ett förslag på ny avfallsplan för Stockholm 2021-2024. Enligt miljöbalken ska varje kommun ha en avfallsplan som omfattar allt avfall i kommunen – både det som kommunen ansvarar för och för övrigt avfall. Avfallsplanen ska redovisa vilka mål och åtgärder som kommunen långsiktigt planerar för, så att avfallets mängd och farlighet ska minska, samt innehålla uppgifter om allt avfall som uppkommer inom kommunen.

Syftet med avfallsplanen är att ha en strategi för Stockholms stads och andra aktörers arbete inom avfallsområdet – vid planering av nya områden, vid prövning av bygglov, i tillsyn över miljöfarlig verksamhet samt för hur invånarna och verksamheterna i staden ska hantera sitt avfall.

Avfallsplanen innehåller fyra huvudmål som ska bidra till att uppfylla Stockholms stads vision.

- Mål 1 Avfall från boende och verksamma i staden ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt

Exploateringskontoret
Miljö och teknikFleminggatan 4
Box 8189
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 876 16
Växel 08-508 276 00
frida.nordstrom@stockholm.se
exploateringskontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

- Mål 2 Nedskräpningen i staden ska minska
- Mål 3 Avfallshanteringen ska anpassas till människan
- Mål 4 Avfallshantering ska vara en självklar del i stadens fysiska planering

Huvudmålen har brutits ned till mer detaljerade delmål för perioden 2021-2024. Till varje delmål anges åtgärder som ska bidra till att målen uppnås.

Stockholm Vatten och Avfall har det övergripande ansvaret för uppföljningen av avfallsplanen. Några av delmålen kommer att följas upp i stadens uppföljningsverktyg ILS (integrerat ledningssystem).

Ärendets beredning

Exploateringskontoret har beretts möjlighet att yttra sig över den remitterade handlingen senast 2020-09-11. På grund av den korta svarstiden lämnas ett kontorsytttrande. Exploateringskontoret har fått anstånd till 2020-09-18.

Ärendet har beretts av avdelningen för miljö och teknik i samråd med avdelningen för projektutveckling och avdelningen för stora projekt.

Exploateringskontorets synpunkter

Exploateringskontoret konstaterar att avfallsplanen spänner över en stor bredd av samhällsplaneringsfrågor och innehåller ett stort antal åtgärder. Flera åtgärder berör upplåtande av stadens mark för hantering av avfall. Marken i Stockholms stad ska tillgodose många olika behov. Exploateringskontoret ska uppfylla stadens högt ställda bostadsmål med tillhörande infrastruktur och samhällsservice så som skolor, förskolor och parker, vilket kan komma att ställas mot åtgärder som avfallsplanen anger. Kontoret anser att avfallsplanen behöver kompletteras med en målkonfliktsanalys.

Exploateringskontoret anser att det är bra att avfallsplanen tydligt kopplar till de globala målen och de nationella miljömålen, men saknar en redogörelse för hur planen bidrar till att uppfylla stadens miljömål.

Den remitterade avfallsplanen innehåller 160 åtgärder. Exploateringskontoret kommenterar de åtgärder där kontoret har ett utpekat ansvar.

Mål 1 Avfall från boende och verksamma i staden ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt

- Utveckla metodik för samt öka återanvändandet av schaktmassor för att undvika uttag av outnyttjade naturresurser och minska transportbehovet (1.2)
- Underlätta möjligheten att återanvända både schaktmassor och krossmaterial som uppkommer i samband med exploatering/ombyggnad i syfte att uppnå en ökad recirkulation (klimathandlingsplanen) (1.6)

Exploateringskontoret tar fram en handlingsplan för hur massor som uppkommer i samband med exploatering ska hanteras. Handlingsplanen pekar ut tre prioriterade mål för att uppnå en resurseffektiv hantering av massor:

- Upprätta avtal för mottagningstjänst av massor
- Etablera masshanteringsytor
- Implementera metoder för masshantering i planprocessen

I Norra Djurgårdsstaden drivs ett masslogistikcenter (MLC) där massor från exploateringsprojekten sorteras och återanvänds i största möjliga mån samt omlastas för vidare transport om återanvändning ej är möjlig. MLC är stadens första masshanteringsyta i större skala och kan ses som en pilot för planerade masshanteringsytor i stadens regi.

I exploateringsprojekten ses massbalansen över. Massor med föroreningsinnehåll under riktvärdet ”mindre än ringa risk” (MRR) kan i praktiken återanvändas utan begränsningar, men schaktmassorna överskrider ofta riktvärdet. Om massor med ett föroreningsinnehåll över MRR ska återanvändas i andra anläggningsarbeten ska en anmälan göras till tillsynsmyndigheten. Därefter sker en individuell bedömning. Om återanvändning är möjlig beror också på tillgång till plats för upplag, i vilket skede massorna uppstår respektive efterfrågas och massornas tekniska egenskaper. Att återanvända massor är en prioriterad fråga, men kan vara praktiskt svår att genomföra.

- Efterfråga återanvänt material vid byggnation när så är lämpligt (1.2)

Under ledning av miljöförvaltningen bidrar exploateringskontoret i framtagandet av en handlingsplan för ett cirkulärt byggande. Syftet med planen är att en större del av bygg- och anläggningsavfall ska återanvändas.

Mål 3 Avfallshanteringen ska anpassas till människan

- Maskinella lösningar för insamling av avfall ska väljas i första hand vid alla nybyggnationer och större ombyggnationer (3.3)

Vid planering av nya områden utgår exploateringskontoret från Stockholm Vatten och Avfalls riktlinjer *Projektera och bygg för god avfallshantering*. Val av insamlingssystem kan komma i konflikt med andra funktioner. Lyft av botten tömmande behållare över cykelväg är ett exempel. I en del förtätningsprojekt är det inte möjligt att planera för maskinella lösningar och val av avfallsinsamlingssystem kommer i konflikt med befintlig bebyggelse och andra kvaliteter som efterfrågas. För stationär sopsug krävs minst 1000 lägenheter, vilket i praktiken innebär att stationär sopsug endast är ett alternativ i stora exploateringsprojekt.

Mål 4 Avfallshantering ska vara en självklar del i stadens fysiska planering

- Bibehålla och vidareutveckla samarbetet i staden för att få med avfallsfrågor genom hela stadsbyggnadsprocessen (4.1)

Exploateringskontoret instämmer i att samarbete mellan förvaltningar och bolag i staden är viktigt och att avfallsfrågorna behöver komma in i ett tidigt skede av planeringen.

- Skaffa kunskap om befintlig avfallshantering i ett område innan planeringen startar för att se om den kan användas eller förbättras (4.2)

Exploateringskontoret anser att Stockholm Vatten och Avfall bör tillhandahålla information om befintlig avfallshantering och en kontaktperson att samtala med. Åtgärden är en del i genomförandet av åtgärden ovan avseende samarbete.

- Bedöma behov och nytta med gemensamma och/eller publika lösningar (4.2)
- Undersöka möjlighet att upplåta mark vid behov (4.2)

Exploateringskontoret anser att det är oklart vad som avses med gemensamma och publika lösningar och om det som avses är att kommunens mark ska nyttjas när kvartersmarken inte räcker till. Åtgärden behöver förtydligas.

- Fortsätta arbetet med att få samsyn kring användandet av kommunal mark för hantering av avfall, när möjlighet att anordna bra hantering saknas på fastigheten (4.3)

Exploateringskontoret anser att det är oklart i vilka fall åtgärden ska genomföras. Är det endast i förtätningsprojekt eller ska åtgärden genomföras även i andra fall när man inte fått in avfallshanteringen i planeringen? Åtgärden behöver förtydligas. Kontoret anser att avfallshanteringen ska förläggas inom fastigheten. Ansvar och ägande behöver vara tydligt.

- Upplåta ytor för samordnade logistiklösningar vilka inkluderar avfallshantering för att minska transportbehovet samt förbättra resurshushållningen (4.3)

Några av stadens större exploateringsprojekt, exempelvis Norra Djurgårdsstaden, Hagastaden och Fokus Skärholmen, har samordnade logistiklösningar. Kontoret behöver utvärdera pågående lösningar och se i vilken mån det är möjligt att införa motsvarande i andra och mindre exploateringsprojekt.

- Upplåta ytor för att återanvända schaktmassor för att undvika uttag av outnyttjade naturresurser och minska transportbehovet av schaktmassor. Samverka med andra aktörer för att hitta långsiktiga lösningar för masshanteringen i staden (4.3)

I masslogistikcentrum, Norra Djurgårdsstaden, sorteras och återanvänds massor från exploateringsprojekten. Se även kommentarer för åtgärder tillhörande mål 1.

- Säkerställa platser som långsiktigt kan användas för snöupplag och anpassa dessa så att spridning av mikroplast undviks (4.3)

Exploateringskontoret för en lista över platser för snöupplag. Listan ses över och uppdateras årligen. Avtal som säkrar att ytorna finns kvar på lång sikt saknas. Möjligheten till snöupplag

konkurrerar med andra samhällsfunktioner så som rekreationsområden, bostäder och förskolor.

- Säkerställa att dagens återvinningscentraler finns kvar och att ersättningsplatser finns om någon måste tas bort samt medverka till att identifiera tillkommande platser (4.3)

Genom arrendeavtal kan ytor för återvinningscentraler säkerställas. Återvinningscentraler konkurrerar i vissa fall med andra samhällsfunktioner om marken. Exploateringskontoret anser att det krävs en samsyn mellan berörda förvaltningar för att hitta lämpliga ytor och som av olika skäl, t ex buller, inte kan nyttjas för andra ändamål.

- Reservera markområden i staden för avfallsrelaterad verksamhet och återbruk både i Stockholms kommuns och i andra aktörers regi (4.3)

Marken i Stockholms stad behöver nyttjas för många olika ändamål. Behovet av avfallsrelaterad verksamhet behöver vägas mot andra behov. I likhet med andra intressenter får verksamheter för avfallshantering och återbruk komma till staden med behov och önskemål.

- Samverka inom staden och med Stockholm Vatten och Avfall kring exempelvis trafikfrågor och tillhandahållande av ytor för avfallshantering (4.4)

Åtgärden är oprecis och det är svårt att avgöra vad som egentligen avses. Exploateringskontoret är positivt inställd till samverkan, men avfallshanteringen behöver vägas mot andra intressen. Åtgärden behöver förtydligas.

- Verka för att utveckla lokala omlastningscentraler för gods (klimathandlingsplanen) (4.5)
- Samverka med Stockholm Vatten och Avfall för att få fram nya effektiva lösningar (4.5)

Exploateringskontoret är positivt inställd till effektiva lösningar, men det är oklart vad exploateringskontorets roll är.

**Beskrivning av pågående pilotprojekt i
hållbarhetsprofilområdet Norra Djurgårdsstaden**

Avfallsplanen bör kompletteras med en beskrivning av de pilotprojekt som pågår i Norra Djurgårdsstaden. Här testas bland annat vägning av restavfall per hushåll för att möjliggöra individuell debitering. Syftet är att minska andelen matavfall i restavfallet. På prov ställs krav vid markanvisning på minskad mängd byggavfall.

Övrigt

Under rubriken *Styrmedel och infrastruktur* beskrivs sopsugsanläggningar (s. 9). I beskrivningen saknas ett resonemang om möjliga anslutningar av sopsugsanläggningar på allmän platsmark.

Under rubriken *Förebyggande av avfall och cirkulär ekonomi* saknas en diskussion om hur Stockholm Vatten och Avfall ser på källsortering på allmän platsmark.

Under rubriken *Insamling av förpackningar och tidningar/returpapper* (s. 15) finns det behov av en uppdatering av texten så att den beskriver hur Stockholms stad kan komma att påverkas av Miljödepartementets promemoria från 1 juli 2020 om kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper. I promemorian föreslås att producentansvaret för returpapper ska upphävas, vilket innebär att kostnaderna för den löpande insamlingen av returpapper kommer att flyttas till kommunerna. Förslaget bedöms även innebära relativt stora kommunala investeringar för nödvändig infrastruktur i ett inledande skede.

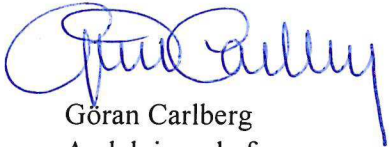
I bilaga 4 anges att en kompletterande utredning av Vårbergstoppen ska utföras till följd av konstaterad urlakning. Under detaljprojekteringen för nya bostäder i området har tester utförts vilka visar att massorna klarar kraven för inert/icke farligt avfall. Åtgärden bör därmed utgå. Bilaga 4 bör även kompletteras med att kontrollprogram för Skrubbatippen håller på att uppdateras.

Exploateringskontoret använder begreppet ”byggaktörer” synonymt med ”bygggherrar”.

Slut

Johan Castwall
Förvaltningschef

Göran Carlberg
Avdelningschef

Anders Johnson
Enhetschef

Bilagor

1. Avfallsplan för Stockholm 2021-2024

<https://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=1986731>